

مرکز پژوهش‌های مطالعات دریایی

سازمان بنادر و دریانوردی به عنوان تنها مرجع حاکمیتی کشور در امور بندری، دریایی و کشتی‌رانی بازرگانی به منظور ایفای نقش مرجعیت دانشی خود و در راستای تحقق راهبردهای کلان نقشه جامع علمی کشور مبنی بر "حمایت از توسعه شبکه‌های تحقیقاتی و تسهیل انتقال و انتشار دانش و سامان‌دهی علمی" از طریق "استانداردسازی و اصلاح فرایندهای تولید، ثبت، داوری و سنجش و ایجاد بانک‌های اطلاعاتی یکپارچه برای نشریات، اختراعات و اکتشافات پژوهشگران"، اقدام به ارایه این اثر در سایت SID می‌نماید.

سازمان بنادر و دریانوردی

ICOPMAS

مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی ضرورت‌ها، زمینه‌های جهانی و اقدامات

انجام شده در ایران

دکتر علی پاک

مناطق ساحلی جهان در بخش خشکی و در بخش دریا جزء حساس‌ترین و با ارزش‌ترین مناطق محسوب می‌شوند. اهمیت این مناطق به لحاظ اقتصادی، سیاسی و زیست محیطی انکارپذیر نیست. علیرغم اهمیت بسیار زیاد مناطق ساحلی در زندگی مردم جهان قرن بیستم شاهد روند تدریجی تخریب سواحل، کاهش منابع طبیعی، از بین رفتن گونه‌های با ارزش حیات وحش و آلودگی منابع آب و خاک در این مناطق بوده است.

مشکلات مناطق ساحلی جهان اعم از تمرکز جمعیت و ساخت و ساز بی‌رویه، بالا آمدن آب دریا، فرسایش سواحل و سایر مخاطرات محیطی، آلودگی محیط زیست، ناهماهنگی و تضاد بین دستگاه‌های اجرایی مختلف، کاهش تنوع زیستی (Biodiversity) و اتلاف منابع طبیعی باعث شده است که رویکرد نوینی به نام مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی (Integrated Coastal Zone Management) در سطح جهان مطرح گردد. اگر چه در برخی کشورهای پیشرفته نظیر ایالات متحده، این رویکرد بیش از ربع قرن سابقه دارد ولی در اغلب کشورهای در حال توسعه و حتی برخی از کشورهای اتحادیه اروپا توجه به برقراری یک نظام مدیریت یکپارچه در سواحل تنها به دهه ۱۹۹۰ برمی‌گردد. در مقاله حاضر ضمن مروری بر ضرورت‌ها، مفاهیم و زمینه‌های جهانی مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی، اقدامات انجام شده در ایران در این مورد با توجه به تفاوت‌های اقلیمی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی سواحل شمال و جنوب کشور مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد.

کلید واژه‌ها: مناطق ساحلی، مدیریت، یکپارچگی، محیط زیست، ICZM

Integrated Coastal Zone Management: Requirements, International Motivations and Actions Adopted in Iran

Dr. Ali Pak

Abstract

Coastal areas, either in land or at sea, are considered as the most sensitive and valuable areas of the world. Economic, political and environmental values of such areas can by no means be denied. In spite of such degree of importance, people observed gradual destruction of coastal sources and decline of natural resources accompanied by disappearance of biologically valuable wildlife and pollution of water resources and soil during twentieth century. Dilemmas encountered by coastal areas in the world ranging from population concentration to irregular constructions have caused rise of sea level, coastal erosion, environmental risks and pollution, decline of biodiversity and waste of natural resources. Although establishment of integrated coastal zone management system has a history as long as a quarter of century in the US, attention was given to this matter in developing countries and even in a number of EU states only since 1990s. The present article seeks to deal with requirements, concepts and international drives to such an integrated system as well as the measures already adopted by Iranian authorities.

Keywords: *coastal areas, natural resources, biodiversity, Persian Gulf, of integrated coastal zone management*